

blumizdavastvo.rs

Klara Vlasakova (1990), češka spisateljica, dramaturškinja, publicistkinja. Piše scenarije za filmove, radio-drame i stripove, saraduje sa Češkom radio-televizijom. Piše za dnevne novine *Právo*. *Naprslina* su njen prvi roman.

b

Klara Vlasakova
NAPRSLINE

edicija
KIRKA (knjiga br. 37)

prevod
Uroš Nikolić

uredništvo
Aleksandar Šurbatović
Tamara Krstić
Tijana Janković

lektura
Milica Brkić

naslov originala i prava
PRASKLINY
Copyright © 2020 Klára Vlasáková

*Recikliraj, zasadi,
brini se o prirodi onako kako
se ona oduvek brinula o nama.*

SFERA

Kada se spustila na Zemlju – preciznije, na crkveno kimanje na obodu grada – prvi ljudi koji su je videli pomislili su da je u pitanju nekakva optička varka; prelamanje svetlosti koje nestaje kada čovek okrene glavu ili kada sunce zađe za oblak. Ali, nije nestala; ostala je da lebdi nekoliko desetina santimetara iznad tla – čudnovata, bela, svetleća kugla prečnika blizu tri metra. Moglo joj se prići, mogla se čak i dodirnuti. Neki su govorili da je topla i glatka na površini, drugi su se kleli kako su osetili da se unutra nešto mrda. Bilo kako bilo, sfera nije nestala ni narednog dana, ni naredne nedelje, ni narednih meseci.

Smatralo se da se radi o nekakvoj anomaliji izazvanoj dugotrajnim i prekomernim globalnim zagrevanjem. Govorilo se da je u pitanju upozorenje, ili čak kazna (mada nije bilo sasvim jasno na šta, ili za šta).

Svi su se, ipak, složili u jednom – ova pojava je nešto sasvim novo, uznemirujuće, nešto što se mora pažljivo proučiti i opisati.

„Dokle god ne budemo znali više, moraćemo pokorno da obavljamo svoje poslove i ispunjavamo obaveze, kao i dosad”, izjavio je čuveni bogoslov tokom jedne od beskrajnih debata na kojima se tragalo za odgovorom i rešenjem cele situacije. „Ne smemo da zanemarimo svoje zadatke.” „A koji su to zadaci, po vašem mišljenju?” zanimalo je sociološkinju koja je sedela prekoputa njega.

„Raditi i ponašati se smerno”, odgovorio je uz blagi osmeh. „Ništa drugo. Nema potrebe rasplinjavati se. To ničemu ne vodi.” Sociološkinja je samo zavrtila glavom. „Mislite da je reč o rasplinjavanju? Mnogi od nas već su iscrpljeni i potpuno pregoreli. Govori se o emotivnoj ispražnjenosti, o strahovima, o napadima panike. U poslednjih nekoliko godina broj zavisnika od antidepresiva i opijata otišao je nebu pod oblake, a pritom govorimo samo o onima koji su upisani u zvanične statistike. Broj smrtnih slučajeva usled predoziranja raste iz godine u godinu. Sem toga, mnogo je onih koji lekove uzimaju u tajnosti, na svoju ruku, a njih u statistikama nema... To su sve problemi koje smernost sama po sebi neće rešiti.” „Ne znam kuda idete s tim”, bogoslov se namrštio. „Očekivao sam da ćemo razgovarati o načinima na koje ta neobična pojava utiče na naše duhovno stanje. Ali vi ste ovu raspravu povelili u sasvim drugom smeru.” „Ne radi se ovde samo o sferi”, gošća je stala da

objašnjava, na šta je bogoslov ljutito frknuo. „Radi se o tome da na ovakvim raspravama treba da utvrdimo šta u svojim životima smatramo vrednim i čemu pridajemo najveći značaj. Imamo priliku da zajedno pogledamo u sebe – i, možda, ukažemo na ono što ne funkcioniše...” Sociološkinja je zastala kako bi uzela vazduh i dovršila misao, ali voditeljka ju je prekinula jednim nestrpljivim pokretom.

„Da, da, hvala vam, ali nažalost nemamo više vremena te moramo završiti današnji razgovor. Hvala mojim gostima u studiju, hvala vama, dragim gledaocima, na pažnji i pozdravljamo vas do skorog viđenja.”

Široki prostor oko sfere hermetički je zatvoren četvrtog dana od njenog pojavljivanja na Zemlji. Niko nepozvan nije mogao da joj priđe, nije mogao ni da je pogleda. U gradić su se sjatili naučnici iz celog sveta kako bi proučili tajanstveni objekat. I uprkos tome što nijedna zvanična izjava nije otišla u javnost, nekoliko obeshrabrujućih informacija ipak je procurelo:

Pokušali su da je pomere, ali nisu je mrđnuli ni pedalj.

Pokušali su da ispitaju njen sastav, ali testovi nisu ništa pokazali.

Pokušali su i da uzmu uzorke, ali nisu uspeli. Onda su odlučili da makar oštete njenu površinu i ispalili su nekoliko metaka u nju – međutim, sfera je sve metke progutala i ostala potpuno ista, neoštećena.

Iz čistog očaja, nekoliko ljudi istovremeno se bacilo na sferu i zasulo je udarcima, i tom prilikom se jednom od njih učinilo da se nešto unutar nje mrđnulo.

Ali, takav način dobijanja informacija svima se učinio previše rizičnim i ne naročito egzaktnim; dobro su pazili da se ništa slično ne ponovi.

Čitavih godinu dana oblast oko sfere bila je potpuno zatvorena. Smenjivali su se stručnjaci i radoznalci koji su se nadali da će makar nešto uvideti. Ipak, nisu imali šansu.

Ali, onda se dogodilo nešto neočekivano.

Jedna mlada žena uspjela je da probije sigurnosni prsten. Nije reagovala na povike stražara i zatrčala se pravo prema sferi. U želji da je zaustave, stražari su ispalili pucnje upozorenja (barem su ih tako opisali). Kasnije su tvrdili da su nišani u vazduh i da su meci nekako rikošetirali, što je učinilo da jedan od hitaca završi u ženinom stomaku. Preminula je na licu mesta.

Čitav incident izazvao je ogroman skandal, nakon čega je pristup sferi ponovo dozvoljen. Ubrzo je broj posetilaca toliko porastao da je prilaz morao da se uredi kao da je u pitanju turistička znamenitost. Ponovo su se rasplamsale diskusije tokom kojih su svi hteli da znaju isto: odakle se sfera stvorila, od čega je sačinjena i čemu služi. Međutim, niko nije ponudio nijednu zadovoljavajuću hipotezu.

A sfera je ostala ista, ravnodušna prema svemu.

oto

Jednog popodneva Oto se zaustavio na pasareli koja je spajala dve zgrade firme u kojoj je radio. Pasarela je jedno od retkih mesta s koga se pružao bilo kakav pogled. S jedne strane škola, sa druge autobuska stanica opkoljena četvrtastom novogradnjom. Oto je hodao pasarelom, kao što je činio mnogo puta svakog dana, kada je krajičkom oka spazio ogromni, plavi cepelin koji je elegantno lebdeo kroz vazduh. Na sebi je imao veliki beli natpis *Mi, utopljenici*.

Oto ništa ne razume. Šta se to reklamira? Ko bi tako nazvao svoju kompaniju ili na takav način želeo da poveća njenu vidljivost? Nema nikakvog smisla.

Činilo se da niko drugi ne vidi cepelin, ili jednostavno na njega ne obraća pažnju; svi su žurili pogleda uprtih ispred sebe. A cepelin se približavao iz sekunde u sekundu. Išao je pravo ka pasareli. Udariće.

Sad. Sad. Sad. Oto zna da bi mu bolje bilo da se izgubi, ali ne može.

Stoji i netremice prati čitavu scenu.

Njegovo otupelo telo obliva znoj, vrti mu se u glavi. Svaki deo kože mu se naježio. Hvata se za ogradu, ali ruke kao da više nisu njegove, nema nikakav uticaj na njihovo pomeranje. Loše mu je, obuzima ga snažan nagon za povraćanjem. Hoće što pre da pobjegne, ali ne može da odlepi drhtave noge od poda. Cepelin prilazi tik do pasarele, kada najednom počinje da se podiže. Ide sve više i u poslednjem trenu se za dlaku provlači. Oto polako dolazi sebi. Svet oko njega dobija poznate obrise. Pasarela, koraci, lica, šuštanje papira, potmulji razgovori. Međutim, sve to mu se sada čini nepovezano, nasumično. Prilično dugo stoji kraj prozora, zuri napolje i čvrsto drži ogradu, plaši se da će se raspasti ukoliko je pusti. Tada ga neko dodirnu po ramenu.

Okreće se i vidi svog kolegu.

„Svuda smo te tražili. Polazi, hajde, samo što nije počelo.”

Oto poslušno kreće za kolegama i koleginicama; potrebno mu je par sekundi da shvati kuda su se zapravo uputili. Onda se seti. Da, naravno. Danas će upravni odbor firme izneti novu poslovnu politiku. Bilo bi više nego poželjno da svi prisustvujete, šef im je napisao u pozivu. Niko od onih koji su poziv dobili nije pitao o čemu će biti reči na sastanku; šef ionako ništa ne bi rekao, prosto je tako. On sam ništa ne zna, samo prenosi poruku u nadi da od njega ništa više

neće biti traženo. Koža na vratu naborana mu je kao kod kokoške.

Okupljaju se u velikoj sali bez prozorâ, osvetljenoj bledim sijalicama. U prostoriji se još oseća miris od nedavnog krećenja; ima nečeg grubog i nepristojnog u toj nagoj svežini. Nekoliko redova čvrsto zbijenih stolica, identičnih, crnih i neudobnih, s naslonima koji kao da su papirni, tako da čovek u njima mora sedeti uspravno. Ima više ljudi nego što je Oto očekivao, sigurno oko stotinu. Poslušno i u tišini zauzimaju svoja mesta. Toliko su uvežbani da im uputstva nisu potrebna – obavljaju zadatke i pre nego što ih dobiju.

Ubrzo stiže Direktorka. Oto ju je za sedam godina video svega par puta; njena kancelarija nalazi se u drugom krilu firme. Tu je već deset godina i verovatno će ostati još deset. Glatka je i obla, odevena u meki svetloplavi vuneni kostim. Od nje se ne očekuje ništa zlonamerno, već samo održavanje postojećeg ustrojstva. Nakašlja se iako za tim nema potrebe – svi već odavno čute, ni šapat se ne čuje.

„Poštovane kolege i kolegice, vi znate da neizmerno cenim vaš rad”, počinje, a Oto oseća kako se prostorijom širi oštri nakiseli zadah koji ispuštaju preplašena tela onih koji već znaju šta sledi.

„Neizmerno cenim vaš rad, mnogi među vama u firmi su duže od deset godina i verujte kada vam kažem da se vašoj vernosti divim najviše od svega.”

Na trenutak zastaje i pogledom prelazi preko lica nekolicine prisutnih.

„Međutim, kao neko ko je rođen u znaku ovna, neću se dugo zadržavati na tome i preći ću direktno na stvar. Ovnovi su takvi, vi koji me češće srećete znate to.”

Značajno pogleda saradnike, a Oto ne može da se otme utisku da je i taj pogled pažljivo ukrojen u njen monolog. „U sklopu racionalizacije radne snage, i naša firma, poput većine drugih, odlučila se za automatizaciju velikog dela radnih mesta. U početku se promena ticala samo uskog kruga pozicija, ali sada se to polje širi.”

U tom momentu bi svi morali da ustanu i zalete se na Direktorku. Da joj rastrgnu taj meki svetloplavi vuneni kostim, da ga rastegle dok ne ostanu samo konci. Morali bi da se bace na sveže okrečene zidove, da sastružu malter s njih, a zatim da provale vrata, ostavljajući za sobom samo pustoš.

Umesto toga, svi i dalje mirno sede na crnim plastičnim stolicama. I Oto sedi, nije u stanju da uradi bilo šta drugo. Njegovo telo već je zaboravilo kako da reaguje. Sposobno je samo da trpi, da ne privlači pažnju na sebe.

„Naravno, biće vam isplaćene otpremnine. Trudićemo se da naredni period prebrodite što bezbolnije. Meni je lično žao što ostajemo bez toliko izuzetnih radnika i radnica, ali verujte da vaš trud nije bio uzaludan. Vi ste stvorili okvire za obuku novih mehaničkih pomoćnika. Dali ste nam dragocene podatke koji će biti upotrebljeni za stvaranje novih, brzih i efikasnijih procedura. Vaš rad biće kamen temeljac savremene tehnološke revolucije, kojoj

ne možemo stajati na putu. Možemo samo da što savesnije pripremimo teren za njen dolazak.”

Nekoliko sekundi je tiho. Tokom tih par sekundi formira se sve. Istovremeno postoji nekoliko verzija budućnosti, titraju nad glavama prisutnih i čekaju da ih neko uhvati i otvori. Taj trenutak je haotičan i jedini istinski slobodan. Čuju se došaptavanje, šuškanje, zujanje sijalica. Oto želi da to stanje potraje, da se bezvremena provalija raširi, ali tada neko ispred njega podiže ruku.

„Kolika će biti otpremnina?“, neko glasno pita, a Oto vidi kako se provalija smanjuje kao u usporenom filmu. Procep je sve uži, nema više ni žamora. Direktorica se široko osmehuje.

„Ne mogu ništa da tvrdim ovako paušalno, ali svako od vas dobiće nekoliko mesečnih plata. Koliki će krajnji iznos zaista biti, zavisi od niza faktora, ali garantujem vam da će suma biti velikodušna. Cenimo sve što ste za ovu firmu uradili i želimo da nagradimo vaš trud.”

Provalija iz koje je do pre par trenutaka još moglo izbiti nešto prljavo i preko potrebno, zatvara se uz tresak. Sve je opet čisto, ugladeno, bezbedno.

Oto zuri u ramena i potiljke ljudi ispred sebe. Sva ramena, kao po naređenju, neznatno padaju, opuštaju se. Potiljci se naginju na stranu. Oto čini isto, bez razmišljanja. Celo telo mu preplavljaju umor i seta.

„To se moglo očekivati“, neko iza njega šapuće, ali niko se više ne oglašava.

„Drago mi je što smo mogli da razgovaramo“, Direktorica nastavlja da se obraća radnicima, koji ćute.

„Dozvolite mi da vam se poklonim pre nego što odem. Za vašu odanost firmi, za vaše požrtvovanje, posvećenost i profesionalizam. Za vašu veru u to da možemo da budemo bolji, i da pre svega rastemo. Za sve to imate moju iskrenu zahvalnost i divljenje.”

Direktorka uzmiče za korak, a zatim počinje da pljeska. Brzo i neartikulirano. Njeno pljeskanje previše je slabo za toliku prostoriju, gotovo da se ne čuje. Onda joj se pridružuje neko na levoj strani, zatim neko iz prvih redova, pa još neko; pljesak dobija na intenzitetu, zvuči kao kada kapi kiše dobiju po limenom krovu: tap, tap, tap, tap, tap, tap, tap. Ljudi jedan za drugim ustaju i smeše se, to je tako čudno i besmisleno. Ali Oto shvata da se i on pridiže i osmehuje. Sada već svi stoje i dlanovima rasteruju poslednje tragove sumnje i došaptavanja; rasteruju ih kao da su komarci. Najzad Direktorka prestaje s tapšanjem i pokretom ruke pokazuje da je bilo dovoljno.

„Još jednom hvala. Do sutra ćete svi dobiti rešenja o prestanku radnog odnosa. Trebalo bi da stupe na snagu krajem sledećeg meseca. Uz rešenja, dobićete i deo otpremnine. Iskreno se nadam da će vam preostali dani u ovoj firmi biti ispunjeni kreativnošću i vizijom, kao i do sada, i želim vam mnogo uspeha u vašim budućim projektima.”

Vrata se otvaraju i svi izlaze jednako poslušno i disciplinovano kao što su ušli.

Otu se čini da se kreće kroz gustu i neprozirnu tečnost. Glava mu je teška, pred očima mu se smenjuju slike koje se ne daju opisati rečima. Takvo stanje traje i dok se u narednim minutima vozi liftom (kabina

se preteći ljulja), dok otključava vrata kancelarije (najednom mu to ide teško), odgovara kolegi na pitanje hoće li tražiti novi posao (hoće, ne može da dozvoli da ostane bez primanja – i sa dve plate im je bilo teško da prehrane porodicu), otvara fioku i grabi nekoliko tableta (odmah ih pregrize) – u stanju je da misli jedino na cepelin koji je tog dana video. Na njegovo lebdenje, na natpis *Mi, utopljenici*. Gde li je sad? Da li lebdi oko neke druge zgrade ili se već prizemljio? I ko ga je uopšte podigao?

Čini mu se kao da sve posmatra kroz stakleni paravan, stoga mu je potreban priličan napor da shvati kako dve kolegice nisu zadovoljne direktorkinim rečima; nešto bi trebalo preduzeti, ne može to tek tako da prođe. Ali, Oto ih ne čuje, a čini se da ih ne čuju ni ostali; njihova ljutnja ometa, sada je potreban mir, prilično zaostaju s poslom.

Oto ne čuje ni telefonske razgovore onih koji svojim bližnjima prenose šta se desilo, koračajući pritom po kancelariji u nepravilnom ritmu – koraci im zvuče poput drobljenja kamena.

Ne čuje ni kolegu. Ovaj čuči u hodniku, klati se napred-nazad i cvili. Zvuk je nepodnošljiv, zvuči kao da je teško ranjen. Nikog drugog više nema u hodniku, svi su za svojim stolovima i prave se da se ništa neuobičajeno ne dešava. Cviljenje postaje sve intenzivnije, putuje kroz hodnike, nemoguće ga je izbeći. Ima u njemu nečeg bolnog, gotovo životinjskog. Cviljenje. Isti, otegnuti ton, iznova i iznova. Oto misli samo na cepelin; misli na njega dok sedi za računarom, otvara poštu kao i svi ostali, pregleda mejlove, deo

odmah briše, deo ostavlja za kasnije čitanje. Misli na cepelin i dok nalazi folder s nazivom *Vesti, ugovori, sporazumi* i otvara dokument za dokumentom. To dugo traje, ali on je temeljan, nijedan ne izostavlja. Kada završi, svaki dokument šalje na štampanje.

Misli na cepelin dok šalje dokumente na više štampača u firmi, kako bi uštedeo vreme; dok otvara evidenciju rada; dok šalje na štampanje svaki papir iz svakog meseca tokom sedam godina koliko je tu proveo. Ne prestaje da misli na cepelin ni dok štampa mejlove – tu već prestaje da bude metodičan, bira ih nasumično i grozničavo. Gde je taj cepelin završio? Gde?! Neko to sigurno zna.

Misli na cepelin čak i dok prolazi pored kolege koji leži u hodniku, raširenih ruku i nogu. Iz nosa mu lije krv, desna noga leži mu pod neobičnim uglom. Oto ne uspeva da obradi taj prizor; samo ga registruje, ne pridaje mu nikakvo značenje.

Nešto drugo mu je na umu.

Prolazi hodnicima i traži štampače koji divljački zuje i izbacuju gomile papira koje im je poslao. Pregleda još tople papire, sve te rečenice, grubo isterane na svetlost dana, odjednom više nemaju smisla. Lekovi popuštaju; najpre oseća komešanje u želucu, a zatim i blagu drhtavicu, stvari oko njega gube svoje jasne obrise, sve se meša i stapa, u njegovim mislima više nema logike. Spojevi se raspadaju – sve je izmešano, ali ipak mirno.

Ostavlja mašine da rade sve dok ne potroše sav papir. Sve to vreme niko ga ništa ne pita, niko ne pokušava da ga spreči. Plastični držači povijaju se

pod teretom dokumenata. Oto pokušava da obiđe sve štampače, ali ne uspeva, previše ih je, papiri mu ispadaju iz ruku.

Strašno je umoran!

Stiže do vrata svoje kancelarije. Njegov kolega i dalje leži tamo; krv ispod nosa već mu se sasušila. Diše – grudi mu se podižu i spuštaju u ravnomernom ritmu. Oči su mu otvorene, prazan pogled prikovan za tavanicu. Oto mu prilazi, najpre samo klekne, a zatim i legne pored njega.

Ne postoji ništa drugo što bi mogao da učini za njega.

Leže zajedno dok oko njih zavijaju preopterećeni štampači, pre nego što se jedan za drugim ugase. Napokon je tiho. Oto pomisli kako sve nalikuje na zatišje pred nešto veličanstveno, ali tu misao odmah zamenjuje sledeća, zatim još jedna, sve dok ga tok misli ne odvede na sasvim drugu stranu.

lara

D esilo se to par nedelja pre smrti Larine majke, koja je u to vreme već bila teško bolesna.

Poslednjih meseci izmenila se do neprepoznatljivosti. Izgledala je kao duh, kao da nije sa ovog sveta. Usne su joj bile ispucale i beskrvne, čelo svetlucavo, lice bledo i prekriveno slepljenom, oznojenom kosom. Koža joj se toliko istanjila da su se kroz nju videle vene. Uvezane u krupne čvorove, izazivale su gađenje kod trinaestogodišnje Lare. Stidela se besa koji je u njoj budio pogled na majčine pomodrele žile. Nije želela da ih gleda – trebalo je da ostanu skrivene, ućutkane – kao da je majčino telo otkrivalo svoje funkcije i urlalo *Gledajte! Gledajte šta sve ne radi kako treba!*

U tesnom stanu osećao se teški, lepljivi zadah bolesti, nije se moglo pobeći od njega. Uvlačio se u nameštaj, u zidove, u zavese. Kao da je svaka stvar

u stanu bila natopljena mešavinom znoja, gaza i ustajalog vazduha. Lari se činilo da i ona počinje na to da se oseća. Svako veče se trlja i umiva, ali bez uspeha – vonj joj se već podvukao pod kožu i upleo u njenu svetlu kosu. Postao je deo nje. Jedino rešenje bilo je da legne na krevet i pusti da njenu krv zamene novom, nezagađenom.

Ponekad majka traži da ćerka dođe do nje. Lara bi radije ostala u drugoj prostoriji i razgovarala s njom kroz otvorena vrata, ali ne može da odbije taj tanki, nepodnošljivi glas. Jednom je sanjala kako ne može da izađe iz majčine sobe, lupa na vrata i urla, ali niko je ne čuje, sa druge strane je samo tišina. Okreće se i vidi majku koja pomera usne, ali reči iz njih ne izlaze. Njena usta postaju sve veća. Lara treska po vratima, vrišti i plače, ali zna da niko neće doći po nju.

Svaki put kada priđe majci, ošamari je talas vreline. Vazduh u majčinoj sobi gust je i težak, tera na povraćanje. Majka ponekad dugo grli ćerku; pritiska joj glavu na grudi i ponavlja: „Devojčice moja, krivo mi je, strašno mi je krivo.”

Lara želi da se skloni, ne želi da je majka dodiruje, ali ova je čvrsto drži, i Lara čuje krčanje u majčinih grudima, kao da se tamo već godinama krije nekakvo stvorenje koje samo čeka priliku da izađe. Jednom kada svima popusti pažnja, rasparaće šavove i izvući će se napolje.

Ima noći kada je probude jauci – kada se majka previja od bolova. Te sekunde odmah nakon buđenja najgore su od svega zato što je zateknu nespremnu – nema predstavu o svetu oko sebe, ne uspeva da ga

dovede u red. Ne razume ga. Tokom prvih par sekundi preplavi je životinjski bes, praćen nezamislivim užasom. Zatim se probudi i tetka. Začuje se otvaranje vrata, pa hitri koraci. Tetka donosi majci lekove i dugo je teši. Ali, ima noći kada bolesnica samo bespomoćno sikiće i skiči, kao da je zaboravila ljudski govor. Lara je već budna. Prepoznaje obrise čitave situacije, svesna je bolesne majke, stana, sebe, vremena. Ipak, ne ustaje. Ostaje u postelji, čvrsto zatvorenih očiju i čeka da stanom ponovo zavlada tišina, dok se napolju polako rađa dan. Sve je opet na svom mestu, makar nakratko. Odmah zatim sviće i sve kreće ispočetka.

Tog jutra Lara se iskrada iz kuće i pre doručka. Mrzi taj uvodni deo dana, kada joj je želudac prazan i zgužvan i kada mora do kuhinje u koju se odavno uvukao vonj bolesti, da ćutke sedi za stolom sa svojom tetkom i žvaće hranu koja ima ukus gume. Svaki put se trudi da žvaće i guta što brže, ali mišići rade polako, dok tetka, poput stroge vaspitačice, vodi računa o tome da se sve s tanjira počisti. Nikada je ne pušta da ode bez doručka. Stoga Lara poslušno uzima sve što joj je posluženo, zalogaj po zalogaj. Tako treba, ponosno kaže tetka kada napokon vidi prazan tanjir.

Tetka pita Laru šta će tog dana raditi – pita kako bi precrtala obavezu s liste, kao da je razgovor sa sestričinom jedna u nizu obaveza koje tog dana mora da ispuni. Lara izvrdava odgovor; ne želi da se zna šta radi sa drugarima. Zajedno sa Štefanom, Katarinom, Jahimom, a poslednjih nedelja i s Marketom, odlazi u avanture van grada, obilaze stare cevovode i tunele;

motaju se oko napuštenih imanja. Kući se vraća tek uveče, ponekad i posle mraka.

Međutim, jednom prilikom joj pred tetkom izleti kako su drugari i ona naišli na staru napuštenu kuću.

„Baš lepo”, tetka joj odgovori sa spokojnim, praznim osmehom i Lara shvati da je tetka uopšte ne sluša – kao da je u nekakvom automatskom režimu, kao da glumi dobru tetku i sestru, što iziskuje mnogo snage i energije.

Lara sklanja tanjir i istrčava na oštru svetlost dana. Za par minuta svi će se sastati i krenuti u dogovorenu avanturu. Žuri, ne želi da zakasni, mada joj se, istini za volju, ne ide ni u kakvu avanturu i najradije bi legla negde u mrak i tišinu i tamo neko vreme ostala.

Štefan i Lara oduvek su se družili. Nikada se nije zapitala zašto je to tako, jednostavno je tako bilo. Kada su imali deset godina, pridružili su im se Katarina i Jahim. Oni su blizanci i izgledaju kao pažljivo razdvojena celina sposobna da preživi u svakom okruženju. Lara im oduvek zavidi na tako bliskoj povezanosti – ona je jedinica, a bliskost koju deli sa Štefanom donekle je nametnuta, kao da provode vreme zajedno jer su previše nesigurni da pokušaju nešto drugo.

A onda je došla Marketa.

Doselila se na kraju prvog polugodišta. Čutljiva je, odgovara odsečno, ne trudi se da stekne prijatelje, ali Lara je svejedno opčinjena. Sve na Marketi je glatko, svetlo, nežno. Njena koža ispušta blagi miris kokosovog mleka, od kog se čoveku zavrti u glavi.

Kada je kraj Markete, Lari se čini da najednom nestaje sve ono oštro, neugodno i grubo – nema zadaha bolesti, nema sipljivog zvuka iz druge sobe. Zajedno idu u školu i sede u istoj klupi. Sve deluje lako i jednostavno i Lara nakon više meseci propadanja u bezdan ponovo čvrsto stoji na nogama.

Neće da zove Marketu kod sebe kući. Stidi se svoje majke. Sa druge strane, njena nova drugarica nikada ne pominje roditelje. Ima li uopšte roditelje? Lara može da zamisli da Marketa živi sama; nema nikog da joj govori kad da jede ili kad da spava, svi ostali to uzimaju zdravo za gotovo i ostavljaju je na miru.

Nikada je i ne pita za to.

Često odlaze u brda izvan grada, gde satima sede, ponekad u tišini, a ponekad Lara priča gde bi sve mogle da otputuju zajedno, jasno je da ovde neće ostati večno, ovde se ne može izdržati. Možda bi mogle da krenu odmah, ovog trenutka, šta kažeš, Marketa?

Marketa se samo smeši i ništa ne odgovara, uvek je isto. Jednom, Lara gubi strpljenje i hvata je za ruku. Ići će svuda zajedno jer im je suđeno da budu zajedno. Tako će biti. Pojačava stisak, Marketa uzvraća istom merom. Lara joj drugu ruku prebacuje preko ramena – želi da joj priđe najbliže što može. Marketa se licem okreće ka Lari, ova oseća kako je toplina drugaričinog tela prožima; plovi na tom toplom talasu. Stiskaju lica jedno uz drugo, kao da hoće da ih spoje, da postanu jedna osoba.

Kasnije je Lara odvodi kod ostatka družine. Jahim i Katarina dočekuju je sa uobičajenom ravnodušnošću. Štefan je nepristojan, drzak i grub, ali ubrzo popušta

i svih petoro nastavljaju dalje. Marketa nikada ne započinje rasprave, ni s kim se ne svađa niti tvrdoglavo drži do svog mišljenja. Naprosto je tu, mirna, tiha, nasmejana i samo Larina. Lara i ne pomišlja da bi njena drugarica sa ostalima mogla da se viđa nasamo. Nešto takvo zaista je nezamislivo. Ipak, pre neki dan Štefan je ponosno izjavio kako je *zajedno* s Marketom otkrio novi tunel koji počinje kod ribnjaka, gde su često odlazili, a završava ko zna gde.

Lara se smeši i klima glavom, ali ljubomora je izjeda iznutra – zašto su išli sami? Više im ne trebam? Ostavili su me sa blizancima, naviknutim da im se govori šta da rade? Trudi se da sakrije bes („važi, idemo tamo”), ali knedla joj i dalje stoji u grlu. O čemu uopšte razgovaraju? Marketa je njena, samo njena, tako je bilo dosad i tako treba i da ostane! Očigledno se prevarila od samog početka i sada mora da gleda kako Štefan i Marketa hodaju skroz napred, nagingju se jedno ka drugom i nečem se smeju, dok se ona vuče pokraj Jahima i Katarine.

Lara nije sigurna kada je sve pošlo po zlu. Možda Štefan hoće da je napravi ljubomornom, da je natera da obrati više pažnje na njega. Da, pomisli sa olakšanjem, mora da je tako, sve je to on isplanirao. Marketi tako nešto ne bi palo na pamet, nikako.

Tada primeti i da se blizanci došaptavaju.

Naizmenično jedno drugom nešto govore na uvo, zabrinuto se pritom mršteći. Zatim gledaju pravo ispred sebe, a u njihovim pokretima vide se uzbuđenje i užurbanost kakve Lara nikada ranije nije primetila.

**Edicija
KIRKA**

1. Dejan Tiago Stanković, **ESTORIL**
2. Dževad Karahasan, **ISTOČNI DIWAN**
3. Džejms Diki, **IZBAVLJENJE**
4. Arno Žorž, **NADNICA ZA STRAH**
5. Henri Džejms, **AMBASADORI**
6. Gistav Flober, **BUVAR I PEKIŠE**
7. Sonja Atanasijević, **SPAVAJ, ZVERI MOJA**
8. Katerina Babkina, **MOJ DEDA JE PLESAO BOLJE OD SVIH**
9. Amanda Svenson, **SISTEM TOLIKO BLISTAV DA
ZASLEPLJUJE**
10. Kurt Tuholski, **DVORAC GRIPSHOLM**
11. Hju Maklenan, **TAČKA PUCANJA**
12. Egon Hostovski, **NESTAO**
13. Jun Fose, **MELANHOLIJA I-II**
14. Aleksandar Šurbatović, **TURČIN ŠAHISTA**
15. Agneta Pleijel, **DVOSTRUKI PORTRET**

16. Džejn Ostin, **LEJDI SUZAN**
17. Lajf Rant, **ALLEGRO PASTELL**
18. Almudena Grandes, **FRANKENŠTAJNOVA MAJKA**
19. Lučijan Dan Teodorović, **MATEJ BRUNUL**
20. Bjanka Belova, **MONA**
21. Jana Bukova, **PUTOVANJE U PRAVCU SENKE**
22. Tom Kristensen, **VANDALIZAM**
23. Juri Erera, **KONCI KRALJEVSTVA**
24. Juri Erera, **ZNACI KOJI ĆE PRETHODITI KRAJU SVETA**
25. Juri Erera, **RAZMENA TELA**
26. Klaudija Pinjeiro, **ELENA ZNA**
27. Sonja Atanasijević, **VEŠTICE IZ ILINACA**
28. Radoslav Petković, **DESTINO Y OBSERVACIONES**
29. Jeran Tunstrem, **BOŽIĆNI ORATORIJUM**
30. Katerina Babkina, **SREĆNI GOLI LJUDI**
31. Klaudija Pinjeiro, **KATEDRALE**
32. Marko Stojkić, **DEVETI ŽIVOT ANE BELINSKI**
33. Dmitri Kapitelman, **FORMALNOST U KIJEVU**
34. Mori Ponsovi, **OKĀSAN**
35. Aleksandar Šurbataović, **BALADE O STRAŠNOM
SKLADU**
36. Luis Kerol, **DNEVNIK S PUTOVANJA U RUSIJU I
DRUGA ČUDESA**
37. Klara Vlasakova, **NAPRSLINE**